

Weg van Leven; een mystagogisch project

I De bedoeling van het project.

‘Weg van Leven’ is een mystagogisch project. ‘Mystagogie’ is ‘inwijding in geheimen’. Het project is bedoeld om bij te dragen aan de inwijding van de deelnemers in ‘de geheimen van het bestaan’. Veel mensen, zowel binnen als buiten de kerk, ervaren dat het bestaan een ‘geheim’ bevat, dat groter is dan zijzelf, dat zich aan hun organisatie onttrekt en hun ontzag wekt. In de kerk ervaren wij dit geheim als Gods aanwezigheid. God doet zich ervaren als de onzichtbare, heilige grond van het bestaan, die ons raakt en aanspreekt, die wij niet in onze greep kunnen krijgen, maar die ons verlangen wekt en uitnodigt om dichterbij te komen. Het project ‘Weg van Leven’ wil mensen helpen de aanspraak van God in hun leven te onderscheiden en zich er aan toe te vertrouwen. Zo kan er een proces opgang komen waarin mensen ervaren dat zij de ballast die hen hierbij hindert achter kunnen laten (‘sterven’) en zij meer en meer tot leven komen in God (‘opstaan’). Hierop zijn de oefeningen en gesprekken gericht waarmee dit project gepaard gaat. Hopelijk zullen de deelnemers ervaren hoe de Geest van God steeds meer vat op hen krijgt.

II De attitude van de begeleider

In de zoektocht naar God heeft de Geest van God de werkelijke leiding. Een geestelijk begeleider kan een instrument van bemiddeling zijn, dat er toe bijdraagt dat mensen zich openen voor en laten aanspreken door deze Geest. Hiervoor heeft de begeleider een bepaalde attitude nodig. Belangrijk hierbij zijn:

1 Het oog van de liefde: De begeleider schept een ruimte zonder oordeel. Zo kan de begeleide gaan ervaren wat het betekent dat hij/zij onvoorwaardelijk door God wordt bemind. Het is niet genoeg dat de begeleider zijn of haar oordeel niet uitspreekt, het gaat om een werkelijke liefde, die een ander met zijn of haar lichte en donkere kanten aanvaardt. Dat betekent dat fouten niet gebagatelliseerd worden van ‘zo erg is het niet’, maar dat er een ruimte ontstaat waarin de ander kan ervaren: ‘Hoe zeer ik ook faal, ik ben bemind.’ⁱ Oordelen is een menselijke reflex die vaak al plaatsvindt in de eerste seconden dat wij iemand zien. Het zou psychologisch teveel gevraagd zijn dit oordeel uit te schakelen. Wat wel gevraagd wordt, is dat de begeleider zich door Gods liefde voorbij het eigen oordeel laat voeren. Zo krijgt de begeleider de vrije blik van de liefde. En, zoals de mystici weten, ‘kan alleen het oog van de liefde helder zien.’

2 Het geduld van een vroedvrouw: In de geestelijke begeleiding gaat het niet zozeer om ‘aanleren’, maar om ‘geboren laten worden’. Deze houding vraagt om de bereidheid om geduldig te wachten, het samen uit te houden. Niets ‘moet’. Tijdens dit proces is het niet de bedoeling om kennis toe te voegen, maar om te helpen duiden wat er gebeurt. Let daarbij op de drijfveren van de nieuwe geboorte: de verlangens van de ander. Het diepste verlangen van een mens is altijd op God gericht. We verlangen uiteindelijk allemaal naar onbegrensde liefde, naar God, maar hebben de neiging Hem op de verkeerde plek te zoeken. Als een verlangen niet direct op God gericht is, wil het niet zeggen dat dit verlangen op zich verkeerd is, maar dat iemand hulp nodig heeft om in dit verlangen Gods roepende stem te onderscheiden. In God worden al onze verlangens geordend en onderworpen aan de liefde. Daarom is het goed om naar iemands verlangens te vragen en aan te voelen hoe hij of zij in die verlangens naar God getrokken wordt.^{ii iii} Tijdens het hele proces is luisteren van groot belang.

Het gaat erom zo te luisteren dat degene die vertelt in het eigen verhaal oor krijgt voor het verhaal dat God over zijn of haar leven vertelt.

3 Verborgen omgang: om de bewegingen van de Geest in het leven van de begeleide herkennen, is het nodig dat de begeleider in zijn of haar eigen leven ook het werk van de Geest kan onderscheiden. Daarvoor moet de begeleider zelf ook een 'verborgen omgang' met God hebben.

4 Onderscheiding der geesten: als mensen hebben wij een drang tot zelfbehoud. In dat opzicht zijn wij allemaal ik-gericht. Wij doen iets niet alleen omwille van de zaak zelf, maar meestal ook omwille van onszelf: bijvoorbeeld een gerust of prettig gevoel, waardering of bevestiging door anderen. Zo kunnen zelfs onze vroomste gedragingen eigenlijk ik-gericht zijn. Ook spiritualiteit die verheven lijkt, kan zo in feite een gemaskeerde egotrip zijn. terwijl wij denken God te beminnen, hebben we de neiging telkens terug te buigen op onszelf. Ware vroomheid of spiritualiteit heeft echter geen ander doel dan God. Als wij helemaal geconcentreerd met een taak bezig zijn, vergeten wij onszelf. De trekkracht van God is dan zo sterk dat wij, ondanks onze natuurlijke gevoeligheden, getrokken worden in een liefde om niet. Omdat geen mens aan het spanningsveld tussen zelfbehoud en ware liefde ontkomt, is het belangrijk om steeds de geesten te onderscheiden die in ons werken: de geest van ons ego, die ons kluistert aan onszelf, of de Geest van God, die ons meevoert in een beweging van liefde om niet.

5 Spiritualiteit en moraal: Spiritualiteit en moraal hebben van alles met elkaar te maken, maar moeten ook onderscheiden worden. Misschien zouden wij verwachten dat God zich alleen binnen de grenzen van de moraal laat ervaren. In de gelijkenis van de verloren zoon echter, werd de jongste zoon, die er ver van huis op los leefde, zich bewust hoe goed hij het bij zijn vader had, terwijl de oudste zoon, die altijd thuis gebleven was, dit niet beseftte. Hieruit blijkt dat je je op elke weg, ook die van dwalen en falen, bewust kunt worden van de liefde van God. Dat is bijvoorbeeld ook te lezen in de gelijkenis van de farizeeër en de tollenaar. De morele perfectie van de farizeeër bleek een manier te zijn om zich boven anderen te verheffen, terwijl de vertwijfeling van de tollenaar over het eigen tekortschieten, hem ontvankelijk maakte voor de barmhartige liefde van God. De farizeeër, op wie uiterlijk niets aan te merken was, zocht en vond zichzelf. De tollenaar, die in de ogen van de mensen verwerpelijk was, zocht en vond God. In de geestelijke begeleiding gaat het er dus niet om te beoordelen of iemands gedrag moreel gezien door de beugel kan, maar om iemand te helpen zich bewust te worden van Gods onvoorwaardelijke liefde en zich hieraan toe te vertrouwen. Toch heeft de moraal wel alles te maken met spiritualiteit. De moraal is weliswaar geen noodzakelijke voorwaarde om God te ontmoeten, maar als het goed is volgt zij wel op de ontmoeting met God. Meister Eckhart zegt dat als de heiligen heilig worden, ze pas deugdelijk beginnen te werken.^{iv} We kunnen het ook zo zeggen: wie werkelijk leeft uit het besef van Gods liefde, wordt zelf meer en meer liefde. De liefde heeft een transformerende kracht.

ⁱ Zie Wilfried Stinissen, *Zorg om de Ziel, over spirituele begeleiding*, Zoetermeer 2002, p. 54

ⁱⁱ Zie Wilfried Stinissen, *Zorg om de Ziel, over spirituele begeleiding*, Zoetermeer 2002, p. 57-60.

ⁱⁱⁱ Denk aan Augustinus (in een vertaling van Huub Oosterhuis):

'Veel te laat heb ik jou liefgekregen,
schoonheid wat ben je oud, wat ben je nieuw.

Veel te laat heb ik jou liefgekregen.

Binnen in mij was je, ik was buiten,

En ik zocht jou als een ziende blinde

Buiten mij, en uitgestort als water

Liep ik van jou weg en liep verloren

Tussen zoveel schoonheid die niet jij is.

Toen heb jij geroepen en geschreeuwd,

Door mijn doofheid ben jij heengebroken.

Oogverblindend ben jij opgedaagd

Om mijn blindheid op de vlucht te jagen.

Geuren deed jij en ik haalde adem,

Nog snak ik naar adem en naar jou.

Proeven deed ik jou en sindsdien dorst ik,

Honger ik naar jou. Mij, lichtgeraakte,

Heb jij doen ontbranden. En nu brand ik

Lichterlaaie naar jou toe, om vrede.'

^{iv} Meister Eckhart (1260-1327 of 1328) in zijn preek *Intravit Jesus in quoddam castellum*. Zie ook: Meister Eckhart, *Van God houden als van niemand*, Preken van Eckhart, vertaald en toegelicht door Frans Maas, *Mystieke teksten & thema's*, Gent/Baarn 2001, p. 38-41.